Region Stockholm

19

Yttrande över motion 2020:7 av Jonas Lindberg (V) om att utreda hur vårdgivare med avtal inom LOV och LOU prioriterar patienter

HSN 2020-0301

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Malin Emond

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-11-26

HSN 2020-0301

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2020:7 av Jonas Lindberg (V) om att utreda hur vårdgivare med avtal inom LOV och LOU prioriterar patienter

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över hur vårdgivare med avtal inom LOV och LOU prioriterar patienter. I motionen föreslår Jonas Lindberg (V) att regionen genomför en oberoende granskning som belyser hur stor andel av vårdgivarnas vård som ges till patienter med privata sjukvårdsförsäkringar och hur dessa patienter prioriteras gentemot regionfinansierade patienter. Utredningen ska också föreslå åtgärder för att förhindra undanträngningseffekter och bristande prioritering enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2020:7 av Jonas Lindberg (V)

Ärendet beredning

Ärendet har beretts i valfrihets- och tillgänglighetsberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2020:7 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
I motionen yrkar Jonas Lindberg (V) på ett antal att-satser rörande prioritering av patienter. Bakgrunden till yrkandena är den granskning

Dagens Nyheter i december 2019 publicerade, där ett antal artiklar påvisade att nio av tio privata vårdgivare låter patienter med privata sjukvårdsförsäkringar gå före regionens skattefinansierade patienter i sina köer.

Jonas Lindberg (V) efterlyser en utredning som:

- Granskar samtliga vårdgivare med avtal enligt LOV och LOU.
- Belyser hur stor andel av vårdgivarnas vård som ges till patienter med privata sjukvårdsförsäkringar och hur dessa patienter prioriteras gentemot regionfinansierade patienter, samt hur väl detta överensstämmer med hälso- och sjukvårdslagen (HSL).
- Belyser hur debiteringen av patienterna skiljer sig mellan regionen och försäkringsbolagen.
- Föreslår åtgärder för att förhindra undanträngningseffekter och bristande prioritering mot hälso- och sjukvårdslagen inom privat driven sjukvård i regionen.

Överväganden
Enligt hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf 3 Kap, 1 § är målet med hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska också ges med respekt för alla människors lika värde och efter medicinsk prioritering. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Region Stockholm ansvarar för att det finns ett utbud av hälso- och sjukvård som ska tillgodose befolkningens vårdbehov genom olika vårdavtal. Avtalen tecknas utifrån LOV (lagen om valfrihet), LOU (lagen om offentlig upphandling) och med aktörer i egen regi. Vårdgivare som har avtal med Region Stockholm ska leva upp till gällande lagstiftning och de krav som ställs i avtalen. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ser till att kraven efterlevs genom kontinuerliga uppföljningar av avtalen.

Privata sjukvårdsförsäkringsbolag tecknar avtal, för sina kunders räkning, med vårdgivare avseende tjänster såsom sjukvårdsvårdgivning, medicinsk bedömning, specialistvård, operation, psykolog, fysioterapi, rehabilitering, dietist och logopedi. Ibland har dessa vårdgivare också avtal med Region Stockholm.

De vårdgivare som har avtal med Region Stockholm ska erbjuda vård utifrån medicinska behov samt i enlighet med gällande lagstiftning, däribland hälso- och sjukvårdslagen.

Förvaltningen har inget register över vilka verksamheter som arbetar både inom den offentligt finansierade vården och för privatbetalande eller försäkringsbolag. Förvaltningen har inte heller någon statistik över tillgängligheten för försäkringspatienter.

Förvaltningen ställer krav på vårdgarantins efterlevnad inom ramen för de vårdavtal som upphandlats men kan däremot inte ställa krav på eller granska den del av avtalspartens verksamhet som utförs på uppdrag av någon annan än Region Stockholm. Förvaltningen har därför inte tillgång till specifik statistik som visar att försäkringspatienter får förtur till vården. Vårdgivare som har avtal med regionen ska enligt avtalet omhänderta patienter inom vårdgarantins gräns. Efterlevnaden av vårdgarantin ska rapporteras. Det finns flera vårdområden där det av olika skäl råder långa väntetider, inom vissa områden är detta drivet av brist på personal. Eftersom avtalen inte omfattar någon klausul som förhindrar vårdgivare att också sluta avtal med andra uppdragsgivare kan förvaltningen aldrig utesluta att vårdgivare kan komma att prioritera bland sina olika uppdragsgivares patienter.

Om förvaltningen får indikation på att vårdgivare inte fullföljer sitt uppdrag enligt avtal eller att direkta oegentligheter sker vidtas åtgärder, exempelvis att en fördjupad uppföljning av aktuell vårdgivare initieras. Förvaltningen har dock inga möjligheter att genomföra fördjupade uppföljningar som innefattar försäkringspatienter. Förvaltningen kan endast granska verksamheters medicinska prioriteringar av de patienter som omhändertagits inom ramen för regionens avtal med vårdgivaren och har därför inte underlag för att kunna dra några slutsatser om försäkringspatienternas inverkan på den offentligt finansierade vården.

Frågan om privata sjukvårdsförsäkringar och prioritering av patienter kommer att utredas på nationell nivå. Regeringen beslutade den 20 augusti 2020 om ett kommittédirektiv (Dir. 2020:83) om begränsning av privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård. Utredaren ska beskriva privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt föreslå åtgärder som säkerställer att patienter med privat sjukvårdsförsäkring inte får snabbare tillgång till vård eller bättre vård än i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. I uppdraget ingår också att lämna ett författningsförslag som begränsar regionernas möjlighet att sluta avtal som innebär att personer

med privat sjukvårdsförsäkring genom en sådan försäkring ges vård inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inväntar regeringens utredning som beräknas vara klar i september 2021.

Med anledning av att frågan om försäkringspatienter och tillgänglighet i förhållande till offentligt finansierad vård uppmärksammades i media i december 2019 har förvaltningen vidtagit ett antal åtgärder:

- Riktad information till och dialog med vårdgivare som regionen har avtal med och som uppgivit till media att prioriteringar mellan försäkringspatienter och patienter vars vård finansieras genom skattemedel inte efterlever hälso- och sjukvårdslagens intentioner.
- Informationsinsats till vårdgivare via vårdgivarguiden med fokus på att tydliggöra gällande lagstiftning och att patienter ska prioriteras efter medicinska behov.
- Särskilt riktat fokus inom förvaltningen på att uppmärksamma bristande följsamhet till prioritering efter medicinska behov hos vårdgivare som förvaltningen har avtal med.
- Hälso- och sjukvårdsdirektören författade en skrivelse till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) med begäran om granskning av privata vårdgivare som både har avtal med Region Stockholm och med försäkringsbolag. Med anledning av att IVO inledde en förstudie kring privata vårdgivares prioritering mellan försäkringsfinansierade och skattefinansierade patienter har möten ägt rum mellan förvaltningen och IVO under våren 2020. I oktober 2020 var förstudien klar och IVO konstaterar att det finns patientsäkerhetsrisker när skillnader i väntetider inte beror på skillnader i medicinska behov. Då man inom förstudien inte gjort en bedömning av hur stora riskerna är föreslås i förstudien att IVO framöver gör en sådan bedömning. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen följer IVO:s fortsatta arbete.

Ekonomiska konsekvenser
Ärendet innebär i nuläget inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Ärendet innebär i nuläget inga konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Ärendet innebär i nuläget inga konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser

Ärendet har oförändrad påverkan på miljön.

Administrativa konsekvenser
Ärendet har oförändrade administrativa konsekvenser.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-11-26

Ankom
Region Stockholm
2020 -02- 11
Dnr RS 2020-0185
2020:7

Region Stockholm

Region Stockholm
2020-01-08

Motion av Jonas Lindberg (V) om att utreda hur vårdgivare med avtal inom LOV och LOU prioriterar patienter

> *Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.*
> Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) 3 kap, 1§

Denna målsättning ställer sig samtliga riksdagspartier bakom. Målet innebär ett förpliktigande att vi inte ska organisera sjukvården så att plånbokens storlek tillåter vissa att köpa sig före i vårdköer eller ha snabbare tillgänglighet till vården trots att deras medicinska tillstånd inte kräver det. De senaste åren har vi i Sverige sett en utveckling där andelen privata sjukvårdsförsäkringar ökar stadigt. Patienter med privata sjukvårdsförsäkringar tas ofta om hand av privata vårdaktörer som samtidigt har stora uppdrag från regioner eller har avtal inom LOV. Huvuddelen av aktörernas patienter kommer från regionerna medan en viss del av de tillgängliga tiderna dediceras patienter med privata sjukvårdsförsäkringar.

Dagens Nyheter har i flera granskande artiklar under december 2019 påvisat att 9 av 10 privata vårdgivare låter patienter med privata sjukvårdsförsäkringar gå före regionpatienter i sina köer. Samtidigt kan flera av dem inte leva upp till vårdgarantin för regionens patienter.

Unilabs som ansvarar för laboratoriemedicin och röntgenverksamhet i Stockholm har haft stora problem med att leverera undersökningar och provresultat i tid för Region Stockholms patienter.

Samtidigt visar DN:s granskning följande:

> *DN:s källor med insyn i Unilabs beskriver att patienter från privata försäkringsbolag röntgas och får svar inom ett par dygn, medan remisser från regionens patienter nedprioriteras, då det fattas personal. Unilabs kundtjänst svarar på frågan: "Är det lika långa väntetider om jag har försäkring?" i mejl ett som DN har tagit del av. De svarar: "Försäkringspatienter överlag är prioriterade. Det enda vi behöver är en remiss skriven av en doktor där det framgår vilket försäkringsbolag samt skadenummer det gäller".*

När det gäller Capio Medocular som bedriver vård inom vårdvalet för ögonsjukvård framkommer att mottagningen klarar vårdgarantin till 50 % gällande behandling eller operation, och till 100 % när det gäller första besök hos specialist. När DN som potentiell patient frågar blir svaret:

"En tid kan bokas samma vecka om du har en försäkring."

Och om man kommer med remiss via landstinget?

– Är det Stockholm? Ja, då är det en till två månaders väntetid."

London School of Economics and Political Science konstaterade 2009 att det skapas starka incitament för vårdgivare att prioritera försäkringspatienter om det är tillåtet att debitera högre avgifter för dessa än offentligt finansierade patienter. Uppgifter vi har fått visar att patienter med privata sjukvårdsförsäkringar är mer lönsamma för vårdgivarna varför det också är dessa man väljer att prioritera.

Med bakgrund i detta yrkar jag:

att Region Stockholm genomför en oberoende granskning av samtliga vårdgivare med avtal enligt LOV och LOU.

att utredningen ska belysa hur stor andel av vårdgivarnas vård som ges till patienter med privata sjukvårdsförsäkringar och hur dessa patienter prioriteras gentemot regionfinansierade patienter, samt hur väl detta överensstämmer med hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

att utredningen ska belysa hur debiteringen av patienterna skiljer sig mellan regionen och försäkringsbolagen.

att föreslå åtgärder för att förhindra undanträngningseffekter och bristande prioritering mot hälso- och sjukvårdslagen inom privat driven sjukvård i regionen.

Jonas Lindberg

Vänsterpartiet Region Stockholm